

Lastniki in izdajatelji: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izdaja vsak petek. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predel 33. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu: 616-T-181. — Letna naročina 500 din. poletna 250 din., četrteletna 125 din. — Tiska tiskarna Slovenskega poročevalca v Ljubljani.

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto

Na 10 let preračunani načrti gospodarskega razvoja novomeškega okraja so gotovi

Iz razgovora z Maksom Valetom, predsednikom Gospodarskega sveta OLO Novo mesto

Med najmanj razvitetimi okraji v Sloveniji je poleg Postojne, Gorice, Tolmin, Sežane, Kočevja in Črnomelja tudi okraj Novo mesto. Po sklepu januarskega zasedanja Ljudske skupštine LRS, so ti okraji izdelali perspektivne načrte svojega gospodarskega razvoja. Načrti govorijo o razvoju posameznih panog, prav tako pa tudi o materialnih in denarnih sredstvih, ki so tem okrajem potrebna, da se rešijo vedno večjega zaostanja za gospodarstvom razvitejših okrajev.

O zaostalosti novomeškega okraja govorijo prepričljivo številke letnega družbenega plana poleg znanih dejstev o nerazvitosti industrije, zaostalosti kmetijstva in ostalih gospodarskih panog na Dolenjskem. Tako znaša n. pr. družbeni bruto produkt na 1 prebivalca v okraju komaj 42,3 odstotke republikega povprečja. Pri narodnem dohodku doseže prebivalec novomeškega okraja povprečno le 42,6 odstotka republikega povprečja in 80,8 odstotkov plačnega fonda v LRS.

Obiskali smo predsednika okrajnega Gospodarskega sveta tov. Maksu Valeta in ga prosili za razgovor o 10-letnem gospodarskem perspektivnem načrtu našega okraja.

10-letni gospodarski perspektivni načrt je skoraj cela knjiga vseh podatkov. Kako gledate na njeno vrednost in točnost zbrane gradiva?

V začetku sami nismo bili zadovoljni z našim delom. Morda smo hoteli celo preveč, vendar pa so nam tovarisi z Gospodarskega sveta LRS potem, ko so

teklost in perspektivo okraja v 12 samostojnih elaboratih poleg splošne analize gospodarske zaostalosti Dolenjske.

Razlike med okrajnimi površinami po katastru in oceni so precej, saj znašajo n. pr. samo pri njivah skoraj 4.200 hektarjev. Kako je s tem, že tako dolgo spornim vprašanjem?

Poletna perspektivna načrta za površinski sestav zemlje v okraju so z ozirom na dejstvo, da živi od kmetijstva na Dolenjskem nad 75% prebivalstva, v resnicici važni. Po večletnih izkušnjah so ocenjeni podatki točnejši od tistih, ki jih izkazuje zastareli kataster. Velike spremembe v katastru v zadnjem desetletju niso bili zaradi vojnih razmer in posledic zabeležene, zato kataster ni realen.

Geološki sestav novomeškega okraja je za nas vse še vedno precejšnja uganika. Govoril se n. pr. o nahajališčih mangana, bokita, cinobra, berila, svinca, premoga in o 6 milijonih ton železne rude okrog Sentruperta. Kako je z geološkimi raziskavami Dolenjske?

V resnicici ne vemo, kaj sploh imamo v zemlji. Poznamo nahaj-

Maks Vale, predsednik Gospodarskega sveta OLO Novo mesto

samo brskamo po površini in delamo celo škodo. Dojšej ni okraj predvsem nobenih sredstev za geološka raziskovanja. Zavedamo pa se, da so ta dela za Dolenjsko nadve pomembna in bomo morali z njimi čimprej začeti.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Borba proti zaostalosti glavna naloga SZDL v Beli krajini

Udeležba na okrajni konferenci Socialistične zveze delovnega ljudstva v Črnomlju 28. junija sicer ni bila najboljša, lahko pa trdimo, da je bila konferenca plodna in da

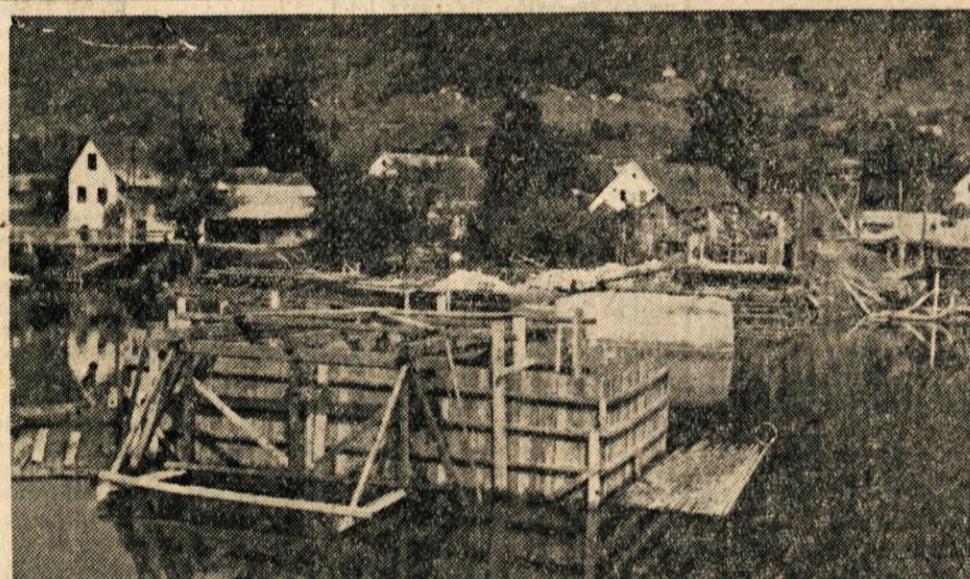
bo in mislijo prijeti z gradnjo še letos. To pa ni všeč posameznikom, ki so boje napredka kot hudič kriza. V Dragatušu so sovražne bombe 5. maja 1944 med drugim tudi

sebeni tečaji, na katerih bi mladina dobila potrebitno izobrazbo. Izobraževalnih tečajev se je v pretekli zimi udeležilo izredno veliko število ljudi, kar je dokaz, da si žele izobrazbo. S takimi, zlasti pa kmetijskimi tečaji, je treba nadaljevati še v večji meri, tako so menili delegati. Nudit ljudem možnosti za višjo izobrazbo je najboljši način borbe proti zaostalosti vseh vrst. To pa je tudi ena izmed glavnih nalog SZDL.

Stevilne veselice s pisančevanjem so bile predmet ostre kritike delegatov. Pisančevanje je tudi že brez veselic vse prevči razširjeno celo med šoloobvezno mladino. Delegat iz Semiča Rajko Kunaver je povedal, da je izmed 220 otrok osnovne šole in nižje gimnazije le 22 takih, ki ne pijejo,

63 pa je takih, ki pijejo že zjutraj pred odhodom v šolo. Delegati so predlagali, da je treba veselice omejiti tako po številu kot po času trajanja, prav tako pa napovedati odločno boljše pisančevanje.

V nadaljevanju razprave so delegati govorili še o okreplitvi mladinske organizacije in telesno-vzgojnem društve »Partizan«, o razširjenju kulturno-prosvetnega dela in drugih problemih. Izvolili so 23 članski okrajni odbor SZDL ter sprejeli več sklepov za nadaljnje delo organizacij SZ v Beli krajini. Konferenčna prisotnostova članica Glavnega odbora SZDL Slovenije v tov. Tome Šuštaršič Tine Zeleznič in tov. Ivan Novak-Očka.

V Straži gradijo nov železobetonski most čez Krko

Od tedna do tedna

Ni prav posrečena primera, da do neke mere vendarle drži, da je razvoj mednarodnih političnih dogodkov podoben letosnjemu vremenu: precej neviht in vročevne, pa spet oblačno in deževne. Kar spomnimo se na Korejo, okrog katere je — kakor bi rekli meteorologi — nestalo vreme, ki lahko prinese razjasnitve ali pa tudi hude nevihte. Medovanje okrog Sing Man Rija so že kar prisutna, toda starec dobiva še kar naprej podporo od raznih reakcionarnih krogov: da ga vztrajno ne skrivajo podpirajo, ni nikaka skrivnost, kar začudi pa te dejstvo, da se v tem položaju najdejo ljudje in to na takoj odgovornih mestih, kot je vodja republikanske večine v ameriškem senatu Knowland, ki je te dni javno podprt selskega predsednika in zapel hvalnico njegovemu režimu. To nam je lahko precej zgovoren dokaz, kakšne težave se bodo še pletle okrog korejskega vprašanja, pa četudi bo sedanja serija sestankov v Pan Mun Jomu prinesla kak napredek in mogoče celo premirje.

Ce naj nadaljevam v vremenu obnovljivim prikazovanjem zunanjopolitičnih odnosov balkanskih držav, katerih zastopniki zasedajo v Atenah. Črveni temelj miru, ki so ga te države postavile z balkanskim sporazumom, dobiva solidno zgradbo, ob katere zidovih se bodo razbili vsi zlovešči napaki in morebitni napadi. Grčija, Turčija in Jugoslavija lahko mirno gledajo v bodočnost, ker so si ustvarile iskreno sodelovanje in ga prav te dni še dopolnjujejo in po glabljivo. Pripovedujem te dan po mogoč, saj bodo rezultati konference tudi marsikaj pri-

do temeljev porušile farnek cerkev. Sedaj, ko je začetek gradnje šole na vidiku, se je pojavilo priščepetovanje in govorjenje, če zakaj ne ti najprej zgradili cerkev, da bo vas dobila lepe lice in potem še šolo. To utemeljuje posamezniki s tem, da je vse brez cerkev podobna afriški naselbine. Potemkem so številni cerkvi, naselbine divjakov in nekulturnih ljudi? Kako pa zavajanje ljudi?

Tudi v posameznih gasilskih organizacijah obstajajo čudni pojmi o vlogi gasilstva in njegovem odnosu do cerkve. Gasilska organizacija je družbena organizacija in kot taka nima nujesar skupnega z religijo, ker je vera pri nas ločena od države. Gasilec se kot posameznik lahko udeležuje verskih obredov po lastni presoji, ne more pa se jih udeleževati kot gasilec oziroma kot član družbene organizacije v uniformi. V tem pogledu si nekateri napravljajo zakon o verskih skupnostih. Vera je privata, zadeva posameznika, gasilska organizacija pa je stvar družbe.

AFRIŠKA NASELBINA ALI VAS BREZ CERKEV...

Med vojno veliko število mladine ni moglo končati niti ostale probleme v okraju. Treba je samo, da s temi problemi seznanijo vse člane SZDL ter se odločno boriti za njihovo rešitev v korist gospodarskega in kulturno-prosvetnega načrta za novo stavbo, naj bi se organizirali po-

do temeljev porušile farnek cerkev. Sedaj, ko je začetek gradnje šole na vidiku, se je pojavilo priščepetovanje in govorjenje, če zakaj ne ti najprej zgradili cerkev, da bo vas dobila lepe lice in potem še šolo. To utemeljuje posamezniki s tem, da je vse brez cerkev podobna afriški naselbine. Potemkem so številni cerkvi, naselbine divjakov in nekulturnih ljudi? Kako pa zavajanje ljudi?

Tudi v posameznih gasilskih organizacijah obstajajo čudni pojmi o vlogi gasilstva in njegovem odnosu do cerkve. Gasilska organizacija je družbena organizacija in kot taka nima nujesar skupnega z religijo, ker je vera pri nas ločena od države. Gasilec se kot posameznik lahko udeležuje verskih obredov po lastni presoji, ne more pa se jih udeleževati kot gasilec oziroma kot član družbene organizacije v uniformi. V tem pogledu si nekateri napravljajo zakon o verskih skupnostih. Vera je privata, zadeva posameznika, gasilska organizacija pa je stvar družbe.

Z AIZOBRAZO IN ZAPOLITIČNIH SLITEV MLADINE GRE

Med vojno veliko število mladine ni moglo končati niti ostale probleme v okraju. Treba je samo, da s temi problemi seznanijo vse člane SZDL ter se odločno boriti za njihovo rešitev v korist gospodarskega in kulturno-prosvetnega načrta za novo stavbo, naj bi se organizirali po-

do temeljev porušile farnek cerkev. Sedaj, ko je začetek gradnje šole na vidiku, se je pojavilo priščepetovanje in govorjenje, če zakaj ne ti najprej zgradili cerkev, da bo vas dobila lepe lice in potem še šolo. To utemeljuje posamezniki s tem, da je vse brez cerkev podobna afriški naselbine. Potemkem so številni cerkvi, naselbine divjakov in nekulturnih ljudi? Kako pa zavajanje ljudi?

Tudi v posameznih gasilskih organizacijah obstajajo čudni pojmi o vlogi gasilstva in njegovem odnosu do cerkve. Gasilska organizacija je družbena organizacija in kot taka nima nujesar skupnega z religijo, ker je vera pri nas ločena od države. Gasilec se kot posameznik lahko udeležuje verskih obredov po lastni presoji, ne more pa se jih udeleževati kot gasilec oziroma kot član družbene organizacije v uniformi. V tem pogledu si nekateri napravljajo zakon o verskih skupnostih. Vera je privata, zadeva posameznika, gasilska organizacija pa je stvar družbe.

Z AIZOBRAZO IN ZAPOLITIČNIH SLITEV MLADINE GRE

Med vojno veliko število mladine ni moglo končati niti ostale probleme v okraju. Treba je samo, da s temi problemi seznanijo vse člane SZDL ter se odločno boriti za njihovo rešitev v korist gospodarskega in kulturno-prosvetnega načrta za novo stavbo, naj bi se organizirali po-

Pred Dnevom vstaje — 22. julijem

Hej, brigade, hitite...

Marsikater partizanski družini so ostali v prijetnem spominu kratki, toda toliko prisrečni obisk starih znancev partizanov in aktivistov, ko so se oglašali pri njih ob partizanskih patruljah lani in predlanskim. Te lepe spominske obiske bodo ponovili tudi letos, le da tokrat patrulje ne bodo šle skozi do Ljubljane kot prejšnja leta. Iz vseh smeri bodo hodile v okrajne centre, kjer bodo zborovana v razne slovesnosti.

Glavno nalogo pri letosnjih partizanskih patruljah bodo imeli občinski odbori Zveze borcev. Vsaka občina naj bi poslala svojo patruljo, ki bi obhodila vse partizanske kraje in obiskala partizanske družine, na poti proti okrajnemu centru pa bi se ved občinskih patrulj, ki imajo približno enako pot, združilo v eno.

Peta, glavna proga, bo šla iz občine Veliki Gaber preko Verlike Loke, Trebnjega in Mirne peči. Sesto proga bi sestavljale patrulje občine Mirna, ki bi šla preko Debanca na Trebelno,

dalje občinska patrulja Sentruperta in Mokronoga, ki bi se na Trebelnem priključili domači in mirenski patrulji ter šli potem skupno preko Karteljevega v Novo mesto. Sedma, glavna proga, veče patrulje občine Skocjan, Smarjetna in Trška gora.

Občinske patrulje stranskih občin se bodo priključile na najbližje glavno progro oziroma se bodo pridružile patruljam, ki bodo šle po glavnih progah.

Težišče letosnjega partizanskega pohoda je na občinskih organizacijah. Patrulja bo šla na Lazih v Bazi 20 in bo zavila prenizacijah Zveze borcev, kjer se jim bo pridružila občinska patrulja. Občinske partizanske patrulje naj gredu res po vseh tistih poteh, kadar so v času NOB hodiči partizanski in kurirji. Obiščejo naj vse vase, kadar so se zadrževali partizani, prav tako pa tudi vse partizanske družine. Pri občinskih patruljah naj sodeluje čimveč borcev, aktivistov ter mladičev, v glavnih patruljih, ki bo šla v imenu občine v okrajno mesto, pa ni potrebno tako veliko število, ker se bodo tem ob poti priključevale patrulje sosednih občin in tako sestavile enotno patruljo.

Podrobna navodila o sestavi patrulj in njihovem obhodu bodo dobile občinske organizacije ZB od posebnega štaba pri okrajnem odboru ZB, ki bo vodil organizacijo pohoda. Na svinetu obhodu bodo patrulje prijevale množične sestanke in mitinge. Občinske patrulje bodo šle na pot predvidoma v ponedeljek zjutraj 20. julija, mitinge pa vseh pa bodo verjetno prijevale že v nedeljo 19. julija. Vse glavne patrulje morajo biti 22. julija točno ob 8. uri zjutraj v predmestjih Novega mesta.

Pozdrav ameriških rojakov

Na svojem devetdnevнем izletu po Jugoslaviji sta se oglašila na našem uredništvu in upravi g. Sustarič Joseph z ženo Frances. Iskreno pozdravljata vse rojake v prijatelje v Ameriki, posebno pa naročnike Dolenjskega lista.

Za aktívnejše delo organizacij SZDL v novomeškem okraju

Okrajni odbor Socialistične zveze delovnega ljudstva za novomeški okraj je na prvi sei. 4. julija razpravljal o premajnih političnih aktivnosti posameznih organizacij, o konkretnih borbi proti klerikalizmu, o nočnem utrditvi odborov, o urenjevanju sklepov okrajne konference ter pripravah za jesenske volitve.

Potek občinskih zborov v posameznih organizacijah je pokazal, da so bili tisti ponekod slabopravljani in zato le bolj formalnega značaja. Prejšnji odbori niso pripravili poročilo o delu organizacij, zato tudi ni bilo povsod razpravljanje, pri katerih bi se člani pogovorili o važnih problemih. Organizacije SZDL, ki bi morale prav točno razložiti razne uredbe in zakonske predpise naše ljudske oblasti, dostikrat prepričajo to važno delo sovražnikom naše stvarnosti. Ti ga seveda tolmačijo po svoje in skočijo v skodo stvari socializma. Po navadi je udeležba članov majhna prav tam, kjer razpravljajo samo o članarini, disciplini ter se ovaških potih in morda vodnjakih, vsa druga, nadve važna vprašanja pa puščajo ob strani.

Politične organizacije in aktivisti v nekaterih občinah brezbrizno dopuščajo, da klerikalizem izkorisča verska čustva naših ljudi za svoje umazane nazadnjaške namene. Klerikalizem pa nima z verskimi čustvi niškogupnega. Vera je notranja, zaščitna stvar vsakega človeka, je posledica družbenega razvoja, ko

Čez Gorjance v Belo krajino

(Nadaljevanje)

STARO DEDOVINA

Spominjam se, kako sem brskal po zapiskih iz geološke zgodovine Dolenjske. Ko smo se odpeljali iz Ljubljane, smo se vozili mimo zelenih hribov, katerih starost strokovnjaki z govorijočim cenijo na okoli tristo milijonov let. Potem smo se počasi vzpenjali na obronke za hodnega dela velike kotline, ki pripada osrednjemu Krškemu polju. Največji del dolenjskega ozemlja je nastalo v sredini dobi zemeljske zgodovine, pred najmanj 60 milijoni let. Kamenine te dobe sestavljajo vse poglavite predele Dolenjske, ravninske in hribovite, predvsem dolenskega Krasa. Ti skladi so nastajali na dnu širnega morja. Iz morja se je polagoma pričelo dvigati kopno, najprej severnejši predeli Slovenije, nato polaga, ki se ostali v smeri proti jugu. Tako se je severni del ozemlja že dvignil, ko je bilo področje Suhe krajine in Kočevskega Roga še pod vodo. Usedline te dobe so bile dokaj čiste in v dolgi dobi so se strdile v debele sklade apnenca. Prav tak nastek apnenca je značilen. Saj omogoča s svojo kemično sestavo, ugodno lego in podnebni prilikah z dovoljno količino padavin, razvoj krasnih pojavorov.

Ozemlje Dolenjske se je kasneje v novi dobi zemeljske zgodovine, še posem dvignilo iz morja. Se dolgo dobo je ozemlje stalno nihalo in se gubalo, tako, da so se nekatera področja dvignila, druga pa celo ugrezala. Znameniti cenijo, da je tako pred tri in po milijoni leti nastalo Krško polje, ki ga je zarila voda Panonskega morja. Tudi na južni strani Gorjancev, se je podobno razvil mogočen morski zaliv.

Veliko Panonsko morje se je podlagamo od vseh strani zaprlo

Auguštin Lah

in nastalo je od vseh strani zaprto, še vedno veliko Crno more. Tudi k nam so segali sprva njegovi zalivi in takoj je bilo sedanje Krško polje njegov začiv. Bilo pa je tudi vč malih jezer, katerih voda je poplavila in umišla obširne gozdove. Ogromne količine lesa so pokrile vsečilne in v dolgih dobach je pod zemljo nastal premog, ki ga imamo v treh kadunah na Dolenjskem: v Sentjanžu-Krmelu, v Kamžaricu pri Črnomlju in v Kočevju.

Ves ostali del ozemlja se je neprstano malo dvigal. Iz vedno bolj dvigajočih se predelov so proti tej kotlini tekle reke in nanašale ogromne količine proda. Tako je Krka nasipala z ogromnimi količinami proda Krško polje. Te spremembe med raznimi pokrajnjimi gibljami in premikanjem zemeljskih plasti, so omogočile delovanje vulkanov. Se dandanes imamo pot posledico vulkanskega delovanja na tem področju števne toplice, kakor Dolenjske in Čateške.

V najmlajši dobi zemeljske zgodovine so nastale plasti gline in ilovice, peska, puhiče in drugih sestavin zemeljskega površja, ki še niso imele časa, da bi se spremenile v trdne kamnine, kakor usedline iz starejših geoloških dob. Krka je nanesla ogromne količine proda. V ledeni dobi, ki ju sledila, pa so se razvila jereza v njih plasti gline ter ilovice, ki jo sedaj izkorisčajo dolenjski opekarji, lončarji in keramiki.

STARO DEDOVINA
SE POMLAJA

Za nastanek današnje oblike zemeljskega površja so bile od-

točilne razne prirodne sile. Te sile lahko premikajo obsežne zemeljske sklade, dvigajo nova gorovja in ustvarjajo kotline. Voda, čist zrak in živa tvarina vplivajo na kamenine, da izpreminjajo svojo kemično sestavo, svojo obliko in lego, ali da celo izginjejo. To so dolgotrajni procesi, ki tudi danes neprestano, polagoma, v vztrajno, glodajo zunanjo obliko zemeljskega površja in ga sprememajo.

Na področju zahodno in južno od Temenice se je razvil pravi

Kras, kjer so poznane vse znatne kraske oblike. Nasprotno pa so v Beli krajini te kraske oblike manj znatne in nekatere celo ni.

Pogoj za pojav krasnih pojavorov je apnenec, seveda čim bolj čist. Ker je apnenec različno či je razumljivo, da je tudi

to vplivalo, da se kraški pojavi niso razvili povsod enako. Poleg tega se Kras bolj razvije na poloznih pobočjih, na obsežnih in enotnih apneniskih področjih. Cesta voda nima za odtočno močnega padca, si išče razpoke in luknjice v notranjosti površja ter te svoje poti vse bolj povečuje. Po izginevanju vode v globine postaja površje vse bolj suho. Razvija se vrtace, uvale, brezna. Material, ki ga je voda odpavila, se v globinah nabira, polagoma zaustavlja odtekajoče vode in te prično poplavljati kraška polja. Tako poteka krožni tok sprememb.

Na svoji poti smo videli najbolj značilne kraske oblike —

zlepice, kotlice, vrtače, različne oblike kraških polj in dolin, majhne primere podzemnih jam in ponikovalnice. O tem se nam je pletel pogovor na naši poti

z domačini, ki so ostali na

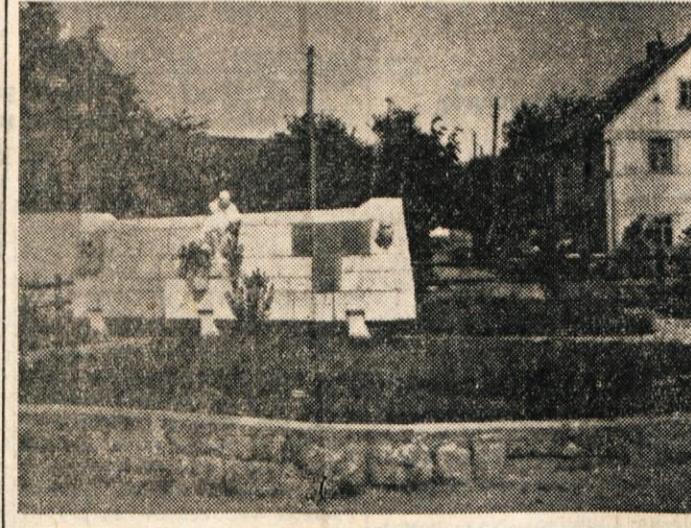
domovih, v zgornjih jutranjih urah 26. julija 1942 navalli v vas ter pričeli pozigit hiše in gospodarska poslopja, svoje v gozdove pobegli moži in fantov pa odgnali v internaciju na Rab. Takrat je moral v prečiščenstvo tudi najstarejša Gradačanka, preko 70 let stara Malesičeva mama, ki je danes pripravljena gradaškim pionirjem v strahotah in trpljenju.

Gradačani bodo dostojo počastili občinski praznik

na Rabu.

Zato ni nič čudnega, če so si zavedni Gradačani izbrali 26. julij za občinski praznik, ki ga bodo letos, ob enajsti obletnici žalostnih dogodkov, prvič proslavili na slovenskega način.

Pripravljalni odbor za pravitev občinskega praznika v Gradaču je na svoji seji pred dnevi že določil program za pravitev občinskega praznika. Na predvečer 26. julija bodo v vseh vasenih na bližnjem hribčku Kučarju zugoreli kresovi. 26. julija bo ob 8. uri pri gradaški opkarni zbrališče vseh pripadnikov množičnih organizacij, pionirjev in rezervnih oficirjev občine Gradac, od koder se bo izbrala paradna povorka skozi Gradac. Na slavnostnem prostoru pred spomenikom vojnim žrtvam, ki krasi središče Gradaca, bo udeležence slavijo nagovoril predsednik okrajnega ljudskega odbora tov. Janez Žunič, nakar bo sledilo polaganje vencov pred gradaški spomenik. Gradačani so povabili na počastitev občinskega praznika tudi zastopnike JLA iz Črnomlja in Metilke ter zastopnike Društva prijateljev Bele krajine iz Ljubljane, vabilo pa tudi vse okoliško prebivalstvo, naj s svojo navzočnostjo počasti prevo pravitev občinskega praznika. Mladina iz Gradaca pripravlja fizični nastop, popoldanski čas pa je odmerjen zabavi in veselju rajanju. —c.

Spomenik v Gradcu

Letos bo 26. julija minilo enajst let, odkar je Gradač v

Kočevje v pripravah na pravitev 10. OBLETNICE ZBORA SLOVENSKIH ODPOSLANCEV

V prvih dneh oktobra se bodo v Kočevju in na Pugledu vrstile pravitev 10. obletnice Zbora slovenskih odposlancev. Načrt sporeda se prilagaja celotni svetnosti in se bo kulturno umetniški program začel že 26. septembra. Tega dne bodo kot uvod v srečanosti slovenski književniki priredili v Kočevju literarni večer. Naslednjega dne bo imel pevski vokal »Svoboda« iz Kočevja koncert. Poleg glasbenega nastopa pravila domača društvo »Svoboda« tudi druga kulturno umetniška nastope. Dramska družina bo naštudirala večje domače odruško delo. Zdaj je izbrana med Kreftovo »Veliko puntarijo« in »Celjskimi grofci«.

Za dramsko predstavo je predviden 29. september. Naš veliki slovenski narodni praznik bodo pravili vsi kulturno-pravni delavci kočevskega kraja. Pevski koncert bo imel okrajinu učiteljski pevski zbor. Kočevje pričakuje tudi govorjanje Slovenske filharmonije in opernega ter dramskega gledališča iz Ljubljane. Glavne spominske srečanosti bodo 3. in 4. oktobra na Pugledu. Za kulturno umetniški program v teh dneh skrbijo delavci kulturno umetniške društvo »Svoboda« Kočevje — rudnik, SKUD Ribnica in kulturno umetniška sekacija Partizana iz Ribnice.

Glavni dan pravitev bo v nedeljo 4. oktobra. V popoldanskih

urah bo slavnostna seja, ki jo bodo imeli se živi odposlanci slovenskega kočevskega zboru ter Izvršni svet LRS oziroma Ljudska skupščina. Po slavnosti se bo odprtje spominske plošče na Šeškovem domu, kjer je imel Zbor odposlancev slovenskega naroda točno pred 10 leti svoje zgodovinsko zasedanje.

Tega dne bo tudi odprtje spomenika padlim borcem, ki bo predstavljal simbol začetka naše borbe za osvoboditev. V nedeljo 4. oktobra bo poleg tega nastop zdrženih mladihskih plesnih zborov ter razne športne in telovadne prireditve.

Pripravljalni odbor preskrbi za razstavo narodnoosvobodilne borbe. Po kočevskih krajih zbira različni material iz partizanskih let.

V dneh razstave bo Kočevje dobro muzej, ki bo hrani gradivo iz zgodovine kočevskih krajov iz najstarejših dñi dalje. P. A.

Iz dneva v dan več članov v Prešernovi družbi

Učitelja Miloša Muc in Alojzija Mrzelja sta v občini Mirna po določenih prijavah 30 narodnikov. Poverjenik Kobše je doslej vpisal nad 370 narodnikov, tov. Papež Nuša v knjigah.

Smešek pri Novem mestu ima po določenih prijavah 30 narodnikov. Poverjenik Kobše je doslej vpisal nad 370 narodnikov, tov. Rezka Vitančar na občinskih poslovnih in načrtnih poslovnih.

V novomeškem okraju je po zadnjih podatkih nad 2500 narodnikov. Prešernova družba v Straži se vpisuje v Prešernovo družbo pri tov. Tavčarju in na meščenki v pisarni GAP. Pri meščenki v pisarni tov. Springerjevi načrtni poslovnih.

Načrtni poslovni

četrtek 26. septembra v 19.00 urah bo slavnostna

severna zvezda v kočevskega

narodnega zboru.

LAHKA UGANKA

Vprašanje se tako glasi:

koga požar se ne boji?

Hm, sil peklenških al'

nebeskih...«

Ne, le gasilce novomeških!

Učimo se plavati!

Z nastopom poletja ožive naša kopališča in plavalnišča, ob bregovih naših jezer, rek in potokov vidite mlado in staro, ki si v poletni vročini isče osveženje kopeli v vodi.

Danes si ne moremo več mislit kopališča oziar plavalnišča, brez organiziranega plavalnega športa, ker smo prepričani, da bi gradnja takega objekta brez športno-vzgojne uporabe zgrešila svoj namen. V razdobju med obema vojnoma so se pri razvili plavalni klubki in sekcije, kateri je postal plavalšča oziar nosnove telesne vročine, kjer se je naša mladina pod vodstvom naših in tujih trenerjev sistematično učila plavati.

TVD Partizan Novo mesto pripravlja v juliju na kopališču

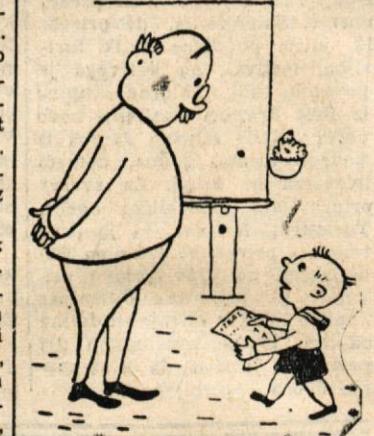
CITAJTE IN ŠIRITE •DOLENJSKI LIST•

Rak in kadilci

Kar zmrzi nas po kosteh, ko si zmrzimo besedo: rak! Kot bi treščilo. Bolnišnica bo, operacija, bolečine, smrt. In povsod in nepriskakovano lahko zrastejo rakaste ttorbe. Tudi na pljučih. V zadnjih letih se je število obolenj na pljučih močno povečalo. Rak! Cimdalje več je moških, ki so v starosti nad 40 let oboleni za rakom na pljučih. Cisto brez vzroka, nepriskakovano. Ali je res čisto brez vzroka?

Ameriški delavški zdravnik dr. William Sawyer, ki proučuje rakaste ttorbe, trdi: Več kar 20 cigaret na dan je glavnih vzrokov za raka na pljučih. Pri moških, ki so starci okrog 45 let, se da ugotoviti, da se rak na pljučih tembolj poslabšuje, čim več dnevno pokadio. Pri tistih, ki pokadijo 25 ali več cigaret na dan, je bolezen polovico bolj nevarna, kar za tiste, ki kadijo zmerno ali pa ne kadijo.

Ali se sploh zavedate, kako zelo boste razčitali moje starše s takimi redi?

še poslednjih je opozoril partizane, da so izdan. Preko dveh mlaših, mrtvih junakov so Italijani navalili na partizanski tabor. Vnela se je krvava borbica, ki ji do takrat ni bilo primerja. Topovi, minometali, bombe, puške in strojnica, vse se je oglaševalo v peklenškem trušču. Neštetični Italijani je bilo partizanov, ki so vzdružili v celodnevnem boju proti tako številnim in do zobloroženim sili Italijanov? Samo petnajst jih je bilo, petnajst jeklenih srč, ki so vedela, zakaj utripljejo. Polovica izmed teh živi še danes.

Poraženi in osramočeni so se na večer 25. julija 1942 umikali Italijani v svojo postojanko. V travi, vrh strmih planin ob veliki Taborski steni so partizani poleg padlih tovaršev nasli tudi mrtva pionirja Jakuba in Vinko. Ker morilci niso mogli do kraja obravnavat s partizani, so se znesli nad mrtvimi triplji pionirčki. Prebadali so ju z bajonetom in butaki, čeprav sta že zjutraj za vedno zatisnila solzne oči, polne grekobe in žalosti. Zdaj sta ležala sred poletnih trav in molčala. Vinko ni več spraševal: »Kje je moja mamica?« Še vedno je držal v roki kos satovja, iz katerega je potekel curek medu in se mesal z mlado, nedolžno krvjo kot grena solza matere, ki je bila medtem že daleč od njega na poti v taborske smrti, od koder se nikdar več ni vrnila.

Leto 22. julija bodo mladi junakom odkrili spomeniško ploščo.

Tone Ožbolt

krat si pa očetje in može spet lahko malo oddahnejo.

Po površini zavzema Jugoslavija 9. mesto v Evropi: za Italijo, toda pred Angleško, medtem ko je po tih vsi smo rado vedno prisluhivali vesti, koliko nas je. Medtem so popisne komisije strpale vse tistih 12 vagonov popisnih obrazcev po pisarniških predelih in seveda v sestavu počasnih predstavnikov.

Tudi to jutro sta se dečka smukala okrog partizanov in lasti ogledovalo orožje, ki so ga borec zaplenil Italijanom. Mana sta seveda tudi imela vorožje: lesene puške in bombe.

Partizani so ljubili pionirje, ker so radi sodelovali pri raznih propagandnih akcijah in jih obvezali v gibanju fašistov.

Kar nekam težko sta se poslovila od partizanov in dragih matic. Sonce je bilo že visoko na nebuh, ko sta odgnala krave na pašo, kjer so jih čakali drugi pionirji. Vsi so bili člani pionirske čete in »vojaške« važejo na pašo. Cestkrat so bili pri vajah tako razvreti, da so celo pozabili na živino.

Tako je bilo tudi tokrat. Toda v trenutku, ko se je zmanjševal kraj, so nenašli

ugale prave strojnice,